

פנסיית חובה לעצמאים החל מ 01/01/2017 - מורה נבוכים

הממשלה אישרה, במסגרת חוק ההסדרים להתייעלות במשק, חבילת צעדים לסיוע לאוכלוסיית העצמאים בתחום הפנסיה לעצמאים, הפחתת דמי ביטוח לאומי וסיוע במצבי אבטלה.

על מי חל החוק החדש ?

- * עצמאי שמלאו לו 21 שנים.
- * עצמאי שטרם הגיע לגיל פרישה מוקדמת (60).
- * עצמאי מעל חצי שנה לפתיחת העסק.
- * לא מלאו לו 55 בעת חקיקת החוק (חל על ילידי 01/01/1962 ואילך) .

היכן העצמאים יכולים לחסוך את כספי הפנסיה שיופרשו ?

עליהם לפתוח קופת גמל כעמית עצמאי או קרן פנסיה באחת מחברות הביטוח או קרנות הפנסיה.

מה שיעור ההפקדה שעל העצמאים להפקיד לפנסיה ?

עד חצי מהשכר הממוצע במשק – שיעור ההפקדה יעמוד על 4.45%.

מהחלק מעל מחצית השכר הממוצע במשק ועד לגובה השכר הממוצע במשק – שיעור ההפקדה יעמוד על 12.55%.

עבור מי שהכנסתו שווה לשכר הממוצע במשק מדובר בהפרשה של כ-822 ₪ בחודש (8.5% מהשכר הממוצע במשק לשנת 2017). עצמאי שכבר מפקיד לפנסיה באופן עצמאי מקיים התנאי ולא יידרש להפקיד סכומים נוספים מעבר לכך.

חשוב לזכור! קיימת חובה לחסוך לפנסיה עד להכנסה בגובה השכר הממוצע במשק, עצמאים המרוויחים יותר משכר זה ולא מפקידים בהתאם - נותרים חשופים וללא כיסוי ביטוחי עבור חלק השכר שלא בוטח בקרן הפנסיה.

אם רוצים לחסוך יותר ?

מעל השכר הממוצע במשק אין חובת הפקדה, אך אפשר להפקיד ולקבל הטבות מס בהתאם, עד לגובה הכנסה של פעמיים התקרה המזכה (17,200 ₪ בשנת 2017) .

מהן הטבות המס ?

על מנת לעודד את החיסכון לפנסיה, תוגדל הטבת המס של העצמאים לזיכוי בהפקדה לפנסיה בשיעור של 0.5%, כלומר - סך ההטבה תגדל ל 16.5% במקום 16% עד כה (למי שאינו מקבל הטבת מס בגין הפקדה לאובדן כושר עבודה) .

להזכירכם: תחת מספר תנאים, עצמאי זכאי להטבת מס משמעותית גם על רכישת ביטוח לאובדן כושר עבודה.

הטבת מס נוספת - הפקדה לקרן השתלמות. עצמאי יוכל להפקיד 4.5% מהכנסתו לקרן השתלמות ולהיות זכאי להטבת מס, ללא תלות בהפקדה של 2.5% הנוספים לקרן השתלמות אשר אינם זכאים להטבת מס (ואשר עד כה היתה חובה להפקידם כדי להנות מהטבת המס של הפקדת ה 4.5%) אולם מאפשרים להנות מהפקדה עד התקרה המוטבת ללא מס רווח הון בעת הפדיון.

האם יש הטבות נוספות ? כן !!! שינוי בדמי הביטוח הלאומי כתוצאה מהחוק החדש!!!

דמי הביטוח הלאומי מופחתים רק למי שמרוויח עד 60% מהשכר הממוצע במשק, בערך 5,804 ₪, ושיעורם יעמוד על 2.87% במקום 6.72% מהשכר. עבור מי שמרוויח מעל 60% מהשכר הממוצע, דמי הביטוח יעלו מ 11.23 - ל 12.85%. המשמעות היא שכל שעצמאי מרוויח יותר הוא ישלם יותר כסף לביטוח לאומי, שכן ברמת השכר הגבוהה הוא ישלם עוד 1.65%, מכאן שעצמאי שהכנסתו עד 20,000 ₪ ישלם פחות ביטוח לאומי .

מה לגבי עצמאיים שהם גם שכירים ?

אם שכרו המבוטח של העצמאי כשכיר גבוה מהשכר הממוצע במשק, לא חלה עליו חובת הפקדה נוספת כעצמאי, שכן הוא יחסוך לפנסיה במסגרת משכורתו כשכיר. לגבי עצמאיים שהם גם שכירים ומרוויחים פחות מכך, חייבים בהפרשה מהכנסתם כעצמאי פחות ההכנסה המבוטחת כשכירים.

האם מי שמפקיד כיום לקופת גמל יחויב להפריש בנוסף לפנסיה?

מי שהפקיד לקופת גמל סכום הגבוה מתקרת הסכום המחויבת בחוק, לא יחויב להפקיד סכום נוסף לפנסיה. במידה שהסכום שהופקד לקופת הגמל נמוך יותר, יהיה צורך להשלים את סכום החיסכון.

ומה קורה במקרה של אבטלה ? פרישה ?

עד שליש מהכסף שהופקד לחסכון הפנסיוני (או 12,200 ₪ לשנה לפי הנמוך), יוכל לשמש את העצמאי אם נקלע למצב של סגירת העסק. הוא יוכל למשוך את הכסף ללא תשלום מס (בדומה לפיצויי פיטורין עבור שכיר), עד לתקרה של 12,200 ₪ עבור כל שנה בה הוא היה עצמאי (בהנחה שעבור אותן שנים הוא לא קיבל מענק פרישה ממקור אחר).

עצמאים שהפקידו באופן וולונטרי לקופת גמל בשתיים מתוך ארבע השנים האחרונות, יוכלו גם הם לנצל הטבה זו במקרה ויגיעו למצב של סגירת העסק, החל משנת 2018. עצמאי שיגיע לגיל פרישה, יוכל גם הוא למשוך את הסכומים הנ"ל, פטורים ממס.

יש לשים לב שמשיכה זו פוגעת בפטור על הקצבה הפטורה לפי תיקון 190 בעת הפרישה.

חשוב לזכור! בדומה למשיכת כספי פיצויים, גם משיכת כספים אלו יקטינו את החיסכון הצפוי לעצמאי לגיל פרישה .

האם חובה להפקיד בצורה מסודרת וחודשית ?

העצמאי יכול לבחור באחת משתי הדרכים הבאות, או לשלב ביניהן: לעשות הוראת קבע שמשקפת את הסכום המינימאלי לחיסכון לפנסיה - בהנחה שיגיע להכנסה המינימאלית, או להפקיד את ההפרש על ההכנסה שלא הפרישו בגינה לפנסיה בסוף שנה .

הכל טוב ויפה, אולם מה יקרה למי שלא יפקיד לפנסיית חובה לעצמאים ?

מי שלא יפקיד יהיה חשוף לתשלום קנס של כ-500 ₪ ובלבד שהכנסתו עולה על שכר המינימום.

ובסיכום סופי המקל הקטן והגזר הגדול !!!

המקל הקטן

לצד החובה לחסוך לפנסיה קיימת החובה לקנוס את העצמאי שלא יפקיד לפנסיה . גובה הקנס עומד רק על 500 שקלים.

הגזר הגדול

הצעת החוק כוללת עבור העצמאים את ההטבות הבאות:

- הגדלת הטבת המס לחיסכון פנסיוני בחצי אחוז (למי שלא מקבל הטבת מס בגין אובדן כושר עבודה) .
- הגדלת התקרה המוכרת לצורך הטבות מס בקרן השתלמות לעצמאים .
- על הפקדה של 7% תקבל הטבת מס בגין 4.5% הראשונים שיופקדו לקרן ההשתלמות. על ה 2.5% הנותרים לא תקבל הטבת מס (עד כה זה היה להפך).
- הקטנת התשלומים לביטוח לאומי לבעלי הכנסות נמוכות (הטבה עד שכר של כ 20,000 ₪).

- אפשרות למשיכת שלישי מכספי החיסכון במקרה של סגירת העסק.
- אפשרות למשיכת חלק מהכספים כסכום הוני בעת פרישה.

הצעת החוק נותנת מענה חלקי לבעיית החיסכון לפנסיה של ציבור העצמאים בישראל ומתקנת עיוות היסטורי בתשלומי ביטוח לאומי. אולם על העצמאים להבין כי לא די בחובת ההפקדה שקיימת בצו כדי להבטיח חיסכון מספק לפרישה.